

Sygn. akt I C 109/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR /del./ Jan Wawrowski

Protokolant sądowy stażysta Kamila Kobylarczyk

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2012 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. Ł., P. Ł. i C. Ł.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Infrastruktury

o odszkodowanie

1. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Infrastruktury na rzecz J. Ł., P. Ł. i C. Ł. kwoty po 564 144 zł kwotę (pięćset sześćdziesiąt cztery tysiące sto czterdzieści cztery) złote wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty;
2. umarza postępowanie w pozostałej części;
3. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Infrastruktury solidarnie na rzecz J. Ł., P. Ł. i C. Ł. kwotę 115 007 (sto piętnaście tysięcy siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt **I C 109/11**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 lipca 2009 roku M. Ł. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Infrastruktury na jego rzecz kwoty 2 992 338 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powód wskazał, iż przedmiotowej kwoty dochodzi tytułem odszkodowania za uszczerbek majątkowy wynikły z przejęcia na własność Państwa, wbrew obowiązującym przepisom prawa, przedsiębiorstwa pensjonatowego pod nazwą (...) wraz z nieruchomością oznaczoną (...) księgi gruntów gminy katastralnej (...) Sądu Powiatowego w N.. Stanowiły one własność A. W. (1) i zostały objęte przymusowym zarządzeniem państwowym zarządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 26 lipca 1951 r. (...), a następnie decyzją Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 4 stycznia 1962 r. Nr (...) przeszły na własność Skarbu Państwa z mocy prawa. A. W. (1) zmarł dnia 16 lipca 1945 roku, a spadek po nim nabył w całości syn A. W. (2), który z kolei zmarł dnia 8 maja 2003 roku, a spadek po nim nabyli po połowie synowie N. A. W. (3) i K. C. W., którzy w dniu 10 grudnia 2003 roku przekazali swoje prawa i roszczenia do pensjonatu (...) w K., ul. (...), M. Ł.. Na jego wniosek w dniu 25 maja 2007 roku Minister Budownictwa, w sprawie Bo4Z (...), wydał decyzję stwierdzającą nieważność zarządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 26 lipca 1951 r. Nr (...) zaś w dniu 24 września 2008 roku Minister Infrastruktury, w sprawie (...) (...) wydał decyzję stwierdzającą, że orzeczenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 4 stycznia 1962 r. Nr (...) (...), zostało wydane

z naruszeniem prawa. Obecnie w Wydziale Ksiąg Wieczystych w Sądzie Rejonowym w Muszynie dla nieruchomości oznaczonej jako działka ewidencyjna (...) prowadzona jest księga wieczysta nr (...), a dla działki ewidencyjnej (...) zabudowanej budynkiem pod nazwą (...) – KW (...). Podstawą prawną żądania jest art. 417 i 417⁽¹⁾ 2 k.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c. Na odszkodowanie składa się kwota 2 196 918 zł jako wartość nieruchomości i jednocześnie szkoda rzeczywista oraz kwota 795 420 zł tytułem utraconych korzyści, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego sygn. akt K 20/02, od dnia 17 października 1997 roku do dnia 31 lipca 2008 roku, która jest równa kwocie opodatowanego dochodu jaką w tym okresie uzyskalby właściciel wydzierzawiając całe przedsiębiorstwo.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 97 – 100).

W uzasadniając swoje stanowisko pozwany twierdził, iż nie zostały wykazane przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, legitymacja czynna powoda oraz wartość szkody. Jako całkowicie bezzasadne wskazał roszczenie co do części obejmującej działkę nr (...), gdyż powód nie wykazał, że przejęcie tej nieruchomości nastąpiło na podstawie ww. orzeczeń nacjonalizacyjnych oraz że A. W. (1) był jej właścicielem, a także roszczenie z tytułu utraconych korzyści. Pozwany kwestionował także wycenę dotyczącą działki nr (...) wraz z budynkiem pensjonatowym oraz podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w tym zakresie, a także roszczenie co do żądania odsetek od dnia wniesienia pozwu wskazując, iż mogą one zostać ewentualnie zasądzone od dnia ustalenia odszkodowania wyrokiem Sądu.

Wobec śmierci powoda w dniu 25 grudnia 2010 roku, postanowieniem z dnia 11 stycznia 2011 roku Sąd zawiesił postępowanie, a następnie postanowieniem z dnia 25 stycznia 2011 roku podjął je z udziałem jego następców prawnych: J. Ł., P. Ł. i C. Ł..

W piśmie procesowym z dnia 1 marca 2011 roku J. Ł., P. Ł. i C. Ł. popierali powództwo i wnosili o zasądzenie na rzecz każdego z nich 1/3 odszkodowania w kwotach po 732 306 zł, jednocześnie sprecyzowali, że żądanie dotyczy odszkodowania jedynie za nieruchomość objętą księgą wieczystą (...), oznaczoną w tej księdze jako działka o numerze ewidencyjnym (...), zaś w ewidencji gruntów jako działka o numerze (...), przy ul. (...) w K., zabudowaną budynkiem pensjonatowym p.n. (...) o powierzchni użytkowej 880,6 m kw. i kubaturze 3 594 m³.

Na rozprawie w dniu 31 stycznia 2012 roku powodowie ograniczyli powództwo i wnosili o zasądzenie na rzecz każdego z nich kwot po 564 144 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych, natomiast w pozostałej części cofnęli pozew ze zrzeczeniem się roszczenia.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Właścicielem nieruchomości położonej przy ul. (...) w K., dla której Sąd Rejonowy w Muszynie prowadzi księgę wieczystą (...), oznaczoną w tej księdze jako działka o numerze ewidencyjnym (...), zaś w ewidencji gruntów jako działka o numerze (...), zabudowaną budynkiem pensjonatowym p.n. (...) o powierzchni użytkowej 880,6 m kw. i kubaturze 3 594 m³, był po II wojnie światowej A. W. (1).

(dowód: wyciąg hipoteczny – k. 249, wyciąg – k. 71, operat szacunkowy – k. 36-83)

Zarządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 26 lipca 1951 r. (...) nieruchomość została objęta przymusowym zarządem państwowym, a następnie decyzją Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 4 stycznia 1962 r. Nr (...) (...) przeszła na własność Skarbu Państwa z mocy prawa.

(dowód: orzeczenia – k. 11, protokół przejęcia – k. 122-125)

A. W. (1) zmarł dnia 16 lipca 1945 roku, a spadek po nim nabył w całości syn A. W. (2), który z kolei zmarł dnia 8 maja 2003 roku, a spadek po nim nabyli po połowie synowie N. A. W. (3) i K. C. W., którzy w dniu 10 grudnia 2003 roku przekazali M. Ł. swoje prawa i roszczenia do pensjonatu (...) w K..

(dowód: postanowienia – k. 120, 121, cesja – k. 10)

Na wniosek M. Ł. w dniu 25 maja 2007 roku Minister Budownictwa, w sprawie (...), wydał decyzję stwierdzającą nieważność zarządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 26 lipca 1951 r. Nr (...) zaś w dniu 24 września 2008 roku Minister Infrastruktury, w sprawie (...) wydał decyzję stwierdzającą, że orzeczenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 4 stycznia 1962 r. Nr (...) zostało wydane z naruszeniem prawa.

(dowód: orzeczenia – k. 12-13v, 14-15)

M. Ł. zmarł w dniu 25 grudnia 2010 roku, a spadek po nim nabyli: jego żona J. Ł. oraz synowie: P. Ł. i C. Ł. – każde z nich po 1/3 części.

(dowód: akt poświadczenia dziedziczenia – k. 137-138)

Obecnie właścicielem gruntu przedmiotowej nieruchomości jest Gmina U. K., zaś wieczystym użytkownikiem oraz właścicielem budynku stanowiącego odrębną nieruchomość i urządzeń stanowiących odrębny przedmiot własności jest Fundusz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.. Wartość przedmiotowej nieruchomości według stanu ze stycznia 1962 roku a cen aktualnych wynosi 1 692 432 złote.

(dowód: opinia biegłego – k. 217-238, operat szacunkowy – k. 36-83)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy niniejszej. Sąd uznał dowody z dokumentów za wiarygodne, albowiem ich autentyczność nie została zakwestionowana przez strony, ponadto Sąd nie znalazł podstaw do ich podważenia z urzędu. Dowody z dokumentów – decyzje administracyjne i postanowienia korzystając z materialnej mocy dowodowej wynikającej z treści art. 244 k.p.c., stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Sąd podzielił także ustalenia opinii biegłego do spraw wyceny nieruchomości, gdyż została ona sporządzona przez osobę posiadającą fachową wiedzę i doświadczenie, w sposób rzetelny i profesjonalny, a strony nie kwestionowały jej ustaleń.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powództwo należało uznać za zasadne.

Powodowie wykazali swoją legitymację czynną, z których wynika ich następstwo prawne po A. W. (1), złożonymi dokumentami – postanowieniami o stwierdzeniu nabycia spadku, aktem poświadczenia dziedziczenia oraz cesją, która jednoznacznie określa, iż dotyczy praw i roszczeń do (...) i wskazuje nr księgi wieczystej dawnej nr (...), stąd należało uznać, że cesja ta dotyczy nieruchomości, dla której obecnie Sąd Rejonowy w Muszynie prowadzi księgę wieczystą (...).

Bezsporne jest w sprawie, iż przedmiotowa nieruchomość zabudowana pensjonatem (...) została przejęta na własność Skarbu Państwa z naruszeniem prawa, co wynika z decyzji Ministra Budownictwa z dnia 25 maja 2007 roku, w sprawie (...) stwierdzającej nieważność zarządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 26 lipca 1951 r. Nr (...) oraz decyzji Ministra Infrastruktury z dnia 24 września 2008 roku, w sprawie (...) (...) stwierdzającej, że orzeczenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 4 stycznia 1962 r. Nr (...) (...), zostało wydane z naruszeniem prawa.

Ta ostatnia decyzja daje powodowi prawo do dochodzenia odszkodowania, gdyż zgodnie z art. 153 § 1 i 2 k.p.a. stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 145 § 1 albo uchylecia takiej decyzji w wyniku wznowienia postępowania, służy roszczenie o odszkodowanie w zakresie i na zasadach określonych w przepisach Kodeksu cywilnego. Dochodzenie odszkodowania następuje w postępowaniu przed sądem powszechnym.

Z kolei art. 5 ustawy z dnia 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692), która uchyliła powołany przepis art. 153 k.p.a. i wprowadziła do Kodeksu cywilnego nowe regulacje dotyczące odpowiedzialności za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem władzy publicznej – art. 417¹ i art. 417² - stanowi, iż zmiany nią wprowadzone nie mają zastosowania do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed wejściem w życie ustawy, a jak wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 roku sygn. akt III CZP 112/10 (opubl. LEX 751460) do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 01 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono zarówno przed, jak i po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. Jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji.

W konsekwencji podstawą dochodzenia roszczeń przez powodów jest art. 417 k.c., który stanowi, iż Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności.

Pozwany nie kwestionował istnienia podstaw odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wywodzoną z faktu wydania w dniu 4 stycznia 1962 roku orzeczenia, na podstawie którego stwierdzono przejście własności spornej nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa, w tym bezpośredniego, normalnego związku przyczynowego pomiędzy powstałą szkodą a wydaną decyzją administracyjną, dotkniętą wadą.

Za bezzasadny należało uznać podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia. Zgodnie z art. 442 § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia; jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. Należy jednak mieć na uwadze, iż jak słusznie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 grudnia 1998 r., sygn. akt I CKN 910/97 (publ. OSNC 1999/6/114), którego stanowisko Sąd a quo w pełni podziela, bieg przedawnienia roszczenia, o którym mowa w art. 153 k.p.a., nie może się rozpocząć, zanim roszczenie to stanie się wymagalne, a zatem przed dniem, w którym stanie się ostateczna decyzja uchylająca wadliwą decyzję w postępowaniu o wznowienie lub decyzja stwierdzająca wydanie poprzedniej decyzji z naruszeniem prawa. Źródłem powstania szkody jest decyzja administracyjna, a jej wadliwość musi być stwierdzona w formie decyzji uchylającej ową wadliwą decyzję w postępowaniu o wznowienie lub w postaci decyzji stwierdzającej wydanie zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa, stosownie do art. 151 § 2 k.p.a. W konsekwencji, aby zgłosić roszczenie odszkodowawcze, strona musi wykazać istnienie jednej z tych decyzji. Aby więc przystąpić do rozważania roszczenia odszkodowawczego na gruncie kodeksu cywilnego, dysponować trzeba wymienioną decyzją administracyjną, stanowiącą nieodzowną przesłankę roszczenia.

Wysokość szkody ustalona została na podstawie opinii biegłego, która nie była kwestionowana przez strony.

Wobec ograniczenia roszczenia przez powodów bezprzedmiotowe stały się zarzuty pozwanego odnośnie dochodzonego przez powoda pierwotnie odszkodowania za nieruchomość oznaczoną jako działka nr (...), za utracone korzyści i odsetek od odszkodowania za okres do dnia wydania wyroku.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 417 k.c. w zw. z art. 153 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie art. 5 ustawy z dnia 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) oraz art. 481 k.c., Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

Na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 k.p.c., Sąd uznając częściowe cofnięcie pozwu za dopuszczalne, umorzył postępowanie w tej części – punkt 2 sentencji.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w zw. z § 2 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr . Nr 163, poz. 1348 ze zm.) uznając, iż

zachodzą podstawy do obciążenia pozwanego całością kosztów procesu poniesionych przez powodów, w tym opłatą od pozwu, wydatkami na wynagrodzenie biegłego i kosztami zastępstwa procesowego, gdyż zostało uwzględnione w całości całe ostatecznie dochodzone roszczenie, a wysokość tych kosztów byłaby taka sama w przypadku zgłoszenia roszczenia w takiej wysokości od początku procesu, ponadto pozwany nie zgłosił jednoznacznie stwierdzenia, iż wnosi o obciążenie powodów częścią kosztów procesu z uwagi na ograniczenie żądania.